

Feministes pel dret a decidir, 23 de setembre 2014, a Ca la Dona

És un fet que la veu de les feministes té molt poca presència en l'actual procés de transició nacional que està vivint Catalunya. Les feministes tenim el nostre lloc i reconeixement en alguns dels espais col·lectius, però, en termes generals, no s'ha aconseguit visibilitzar les dones en el procés pel dret a decidir i cap a la independència.

No és que ens hàgim despertat tard, és que com a dones feministes, confiant en la iniciativa de les dones, hem esperat a afegir-nos a propostes que anessin sortint des de la diversitat i pluralitat del moviment de dones, sempre respectuoses amb totes les sensibilitats. Aquests grups fins ara no han sorgit. Des de CLD, però, s'ha anat conformant un nucli de feministes que han participat a la Via Catalana dels dos últims anys.

Les feministes sabem que la política de les dones és la política, que el dret a decidir de les dones encara no és reconegut i que la independència de les dones, la llibertat de les dones, dins del patriarcat és una fita irrenunciable. Les feministes sempre hem tingut els nostres dubtes sobre les formes organitzatives patriarcals i ara aquesta recança tan nostra és també compartida per altres grups de la societat que s'organitzen altrament en processos, plataformes, etc.

On volem ser com a feministes catalanes en el procés pel dret a decidir i cap a la independència? Analitzem breument el cas escocès: Del cas escocès en podem extreure uns aprenentatges molt útils que ens ajudin en aquesta reflexió. Els processos de reorganització territorial donen l'oportunitat a la societat de decidir quin país es vol, obren un procés constituent. I cal saber aprofitar aquests espais per a l'apoderament feminista. Amb el procés de *devolution* de finals dels anys 90, es va constituir a Escòcia una aliança o plataforma de feministes activistes, de feministes acadèmiques i de feministes de partits i sindicats al voltant de tres objectius: justícia en la representació política de les dones; una nova i diferent cultura política, i una nova agenda política i social. Tot i que no van aconseguir que s'aprovesin quotes legals, van ser influents en el disseny del nou parlament i en l'adopció de mesures en l'àmbit de la igualtat de gènere (en educació i salut, fonamentalment).

Aquesta aliança no va ser possible amb el referèndum d'independència perquè la desitjabilitat del resultat no era compartida. Les feministes escoceses s'han sentit més pròximes al laborisme i al principal sindicat, també laborista, que com sabeu tenien una posició majoritàriament unionista. I l'SNP ha estat un partit tradicionalment força masculinitzat. Què va implicar l'absència inicial de les dones del debat públic? El dret a decidir tenia rostre masculí i les formes del debat eren també típicament masculines: agressivitat, "marcar paquet" i discussions certament alienants per a moltes dones, amb èmfasi en la part procedimental del referèndum i un debat sobre l'economia molt centrat en el petroli del Mar del Nord. Les enquestes mostraven que el suport a la independència de les dones era entre 14 i 22 punts inferior al dels homes i que moltes més dones que no pas homes es mantenien en una posició d'indecisió (NS/NC).

Women for Independence va ser fundada el setembre de 2012 per Jeane Freeman, una dona laborista amb l'objectiu d'assegurar l'existència d'un espai en el debat polític a les veus i els interessos de les dones. I van aconseguir generitzar els debats. A mesura que les discussions entraven en temes més substantius, com per exemple les polítiques de

cura i el sistema de salut, les dones van començar a implicar-se més en la campanya. De fet, segons una enquesta dels últims dies, el motiu principal per votar Sí pel 40% de les dones era la possibilitat de garantir un sistema de salut públic de qualitat. S'ha dit també que les dones eren més partidàries del No o del NS/NC per una major aversió al risc. Està clar que un procés d'independència comporta un grau elevat d'incertesa sobre el futur. Però, també s'ha comprovat que la mobilització política i l'accés a més informació desfeia aquesta aversió al risc. La victòria del No al referèndum a Escòcia no l'han determinat les dones (diferència de gènere del sí de menys de 5 punts percentuals) sinó la gent gran, en bona mesura esperonats per la campanya de la por dels unionistes amb el tema de les pensions.

Women for Independence va contribuir enormement a la implicació política de les dones, amb campanyes per tot el país organitzades per dones sense experiència prèvia en la política formal. Els actes organitzats per *Women for Independence* eren més “*women-friendly*”, en ambients més relaxats, en centres comunitaris, a prop de les escoles abans de l'hora de recollida de les criatures, vora els centres comercials, o en cap de setmana al matí fent un cafè. Hi ha hagut menys "savis a l'escenari" i més xerrades informals – sovint amb “*celebrities*” locals. La major incertesa i la indecisió de les dones es va transformar en optimisme sobre què podia aconseguir-se amb un Estat propi.

Cal dir que un nou Estat, amb un nou ordre constitucional, no és ni molt menys una condició suficient per assolir la igualtat de gènere i per protegir i ampliar els drets de les dones. Però sí que pot ser una condició necessària perquè permet reformar i transformar les institucions econòmiques i polítiques així com les cultures i valors que les sustenten. Sabem, doncs, que una Catalunya independent no ens garanteix per se una major igualtat o justícia social. Però cal ser conscients que la independència suposa un canvi estructural, amb un gran potencial de progrés a nivell institucional. Com aprofitem aquest potencial? Concretament, com l'aprofitem com a dones feministes?

Siguem conscients que aquest potencial, fins ara, no ha tingut en compte les dones. És cert que les entitats més potents pel dret a decidir de la societat civil estan liderades per dones i que gairebé tots els partits del bloc sobiranista tenen dones en llocs de molta visibilitat pública. Però això no vol dir que els drets de les dones o la igualtat entre dones i homes ocupin un lloc central en el debat. Fixeu-vos també en la composició de gènere del Consell Assessor per a la Transició Nacional. Les dones hi tenen una representació pírrica. I als mitjans? Quantes veus de dones heu sentit en els debats, en els documentals recents? Ni les dones ni les nostres demandes com a feministes hi són. De moment, no hi som.

La trobada d'avui pretén oferir-nos un espai de debat sobre aquestes qüestions, sabent que, com sempre, l'urgent se'ns menja l'important i que la pressió per poder votar el 9N passa al davant. Com fem pressió mantenint alhora la nostra política independent del patriarcat? En primer lloc, potser cal, sens dubte, parlar de com ens sentim de cara al que tenim més proper, la consulta del 9N. I, en segon lloc, començar a discutir sobre la possibilitat o la necessitat de crear una plataforma activa per generitzar els debats al nostre país.

Mercè Otero-Vidal i Tània Verge Mestre

Tània Verge Mestre @taniaverge UPF